

«Удосконалення сучасних моделей підвищення кваліфікації педагогів професійної освіти у контексті формування та розвитку професійної компетентності (РК № 0117 и 002381)» – 2017–2021 рр.

За результатами наукових досліджень видано дві монографії:

«Безперервна післядипломна освіта інженерно-педагогічних працівників України» (2000 р.);

«Неперервна освіта керівних кадрів професійно-технічних навчальних закладів» (2005 р.).

Розроблено прогностичні моделі професійної компетентності керівних та педагогічних кадрів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, концепцію інтегративно-модульної системи та технології професійного навчання.

Підготовлено 18 підручників з грифом МОН для закладів професійної (професійно-технічної) освіти будівельного профілю як інтегровані курси модульного навчання.

Інститут має зарубіжні зв'язки з: Республіканським інститутом професійної освіти (Білорусь, м. Мінськ); Мінським державним профе-

сійно-технічний коледжем кулінарії (Білорусь, м. Мінськ); Краківською Академією ім. Анджея Фрича Моджевського (Польща, м. Краків); АО «Національний центр підвищення кваліфікації «Орлеу» (Інститут підвищення кваліфікації педагогічних працівників по Жамбильській області) Республіки Казахстан».

Інститут постійно, бере участь у Міжнародних виставках.

Так, за участь у виставці «Освіта та кар'єра – День студента 2017» Інститут нагороджено Золотою медаллю у номінації «Інформаційні ІТ-технології у вищому навчальному закладі» за розробку методичних рекомендацій щодо застосування інформаційних ІТ-технологій у професійно-технічних навчальних закладах.

За участь у XXXIII Міжнародній спеціалізованій виставці «Освіта та кар'єра – 2018» Інститут нагороджено Золотою медаллю у номінації «Інформаційні ІТ-технології у вищому навчальному закладі» за електронний ресурс «Онлайн консультування як форма підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗП(ПТ)О в системі післядипломної освіти» (автор Г. Горлова).

РОЗВИТОК ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ГАЛУЗІ

П. Олешко

Реформування освіти передбачає інноваційні перетворення у різних сферах життєдіяльності людини, набуття особистістю компетентностей для підвищення конкурентоздатності, інтеграцію у світовий освітній простір. Усе це актуалізує пошук ефективних способів професійного розвитку педагогів в умовах інноваційного освітнього середовища післядипломної педагогічної освіти.

Найбільшим викликом реформування освітньої галузі відповідно до нового Закону України «Про освіту» є готовність педагогів до змін. Для системи післядипломної педагогічної освіти це вимагає перегляду змісту та форм підвищення кваліфікації. Важливим є впровадження компетентнісної моделі освітньої діяльності, урахування умов децентралізації управління освітою та автономії навчального закладу. Зміни в освітньому середовищі залежать, передусім, від підготовки спеціалістів, які могли б упроваджувати в практичну діяльність сучасні освітні технології, найкращі результати педагогічних досліджень. Навчання педагогічних працівників потребує пошуку механізмів реалізації головної мети післядипломної освіти, яку сформульовано як професійний розвиток дорослої професійної особистості.

Волинський ІППО вже сьогодні працює над визначенням нового змісту підвищення кваліфікації. Актуальною є переорієнтація системи навчання з педагогами із подачі знань на вміння вчитися, на самоосвіту, на здійснення критичного аналізу інформації. Підвищення кваліфікації педагогів є цілеспрямованим, спеціально організованим процесом систематичного оновлення професійної компетентності працівників освіти, зумовленого динамікою розвитку суспільства, освіти та потребами, що впливають із особистого досвіду і специфіки діяльності педагога.

Метою статті є обґрунтування ефективних способів професійного розвитку педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти в умовах реформування галузі.

Стратегія діяльності Волинського ІППО визначається напрямками Концепції нової української школи. У контексті завдань реформування освіти колектив Інституту зосереджує увагу, насамперед, на роботі з

педагогами як найважливішим ресурсом для проведення змін, виконує свою місію щодо науково-теоретичного, науково-методичного й інформаційного забезпечення модернізації освіти на регіональному рівні. Нині можна стверджувати, що проведено системну роботу з низки актуальних питань, досягнуто певних результатів, виявлено ризики, окреслено відповідні завдання.

Зважаючи на особливості організації навчально-виховного процесу в початковій школі, унесено зміни до навчально-тематичних планів курсів підвищення кваліфікації вчителів початкових класів, сплановано проведення постійних семінарів, тренінгів, виїзних засідань кафедр, відділу. Особлива увага приділяється організації роботи з педагогами, які у 2018–2019 навчальному році набиратимуть перший клас і працюватимуть за новим Державним стандартом початкової освіти.

Створено систему роботи з педагогами початкової школи, а саме: проводяться навчання педагогічних працівників за інтегрованими курсами у початковій школі; створено інтернет-ресурс для самоосвіти педагогів; проводяться науково-методичні заходи для методистів методичних служб і педагогів; створено координаційну раду щодо вивчення й упровадження нових Державних стандартів та освітніх програм загальної початкової освіти; здійснюється інформаційна діяльність щодо реалізації Концепції в експериментальних класах; налагоджено співпрацю з педагогічними навчальними закладами області.

В умовах реалізації Концепції нової української школи визначено чотири експериментальні освітні заклади, навчанням у пілотних класах охоплено 225 учнів. Створено дистанційний курс для роботи вчителів в експериментальних класах, напрацьовуються навчальні матеріали для учнів перших класів з метою розміщення на онлайн-платформі. Освітній інформаційний простір Інституту для цього має всі можливості.

Електронні ресурси ВІППО:

- <http://vippo.org.ua> – офіційний сайт Волинського ІППО;
- <http://dn.vippo.org.ua> – платформа для організації очно-дистанційної форми навчання DLET;

- <http://test.vippo.org.ua> – система контролю якості знань;
- <http://lib.vippo.org.ua> – електронний бібліотечний каталог Волинського ІППО.

Важливим питанням є *підготовка вчителів основної й старшої школи до роботи в нових умовах* за оновленими навчальними програмами основної та старшої школи, з цією метою: проведено обговорення з керівниками методичних служб області, навчальних закладів у форматі «Стратегічної сесії»; здійснено коригування навчальних планів курсів підвищення кваліфікації в контексті реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі для всіх категорій слухачів; забезпечено діяльність обласних творчих груп щодо проблеми моделювання конспектів занять за інноваційними технологіями (метод кейсів у навчанні географії, економіки та природознавства, навчання економіки засобами веб-квест технологій, здоров'язбережувальні технології в початковій школі тощо); проведено науково-методичні заходи з метою ознайомлення широкого кола педагогів з особливостями змісту та методикою викладання предметів за оновленими програмами.

Нині вже очевидно, що *інформатизація освіти* – це не тільки завдання, пов'язане з технічним оснащенням освітніх закладів, підключенням до Інтернету. Інформатизацію необхідно пов'язувати з оновленням змісту, методів та організаційних форм навчання, досягненням нових освітніх результатів, модернізацією всіх аспектів життя навчального закладу та професійного розвитку педагогів. Звичайно, це ставить низку нагальних практичних завдань, які вже вирішуються сьогодні.

Компонентом інформаційного інноваційного середовища є *очно-дистанційна форма навчання*. Інноваційність її полягає в тому, що забезпечується індивідуалізація підвищення кваліфікації, розвивається інформаційна культура слухачів, вона є зручною в користуванні. Науково-методичний супровід здійснюється через платформу дистанційного навчання, розроблену Волинським ІППО, яка є комплексом навчально-методичних матеріалів та освітніх послуг, створених для організації навчання з використанням дистанційних технологій (*Адреса <http://dn.vippo.org.ua>*).

Очно-дистанційна форма навчання забезпечує: рівні можливості здобуття якісної безперервної освіти; підвищення кваліфікації педагогів без відриву від виконання професійних обов'язків; підвищення ефективності самостійної роботи слухачів; індивідуалізацію процесу підвищення кваліфікації відповідно до потреб і можливостей кожного слухача; створення єдиного освітньо-інформаційного простору регіону.

Водночас здійснюється науково-методичний супровід навчання педагогічних працівників щодо ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі. Волинський ІППО надає практичну й методичну підтримку педагогам та освітнім закладам області з практичного використання ресурсів мережі. Ознайомлення з освітніми програмами допомагає освітянам здобути необхідні навички для більш якісного сучасного навчального інноваційного процесу.

Одним із пріоритетних питань діяльності Інституту є здійснення науково-методичного супроводу щодо *вивчення іноземних мов* у навчальних закладах області. Усвідомлюючи важливість володіння особистістю такою ключовою компетентністю, як знання іноземних мов, та ту роль, яку відіграє в сучасному європейському просторі міжкультурне, міжнаціональне взаєморозуміння, Інститут організовує й долучається до проведення різноманітних заходів не тільки для педагогів, а й для учнів та всіх зацікавлених. Улітку 2017 року на Волині працювали 198 літніх мовних таборів, налагоджено творчу співпрацю в межах різноманітних міжнародних проектів, триває співпраця з Корпусом миру США, в

Інституті працює волонтер. Основною метою є підготовка вчителів до викладання іноземних мов відповідно до сучасних інноваційних методик.

Ми усвідомлюємо, що формування педагога-новатора, реалізатора якісних змін в освіті є викликом для системи післядипломної педагогічної освіти, критерієм ефективності її діяльності.

Формування педагога-новатора:

- забезпечення максимальної практичної спрямованості науково-методичних заходів та оновлення змісту занять на курсах підвищення кваліфікації з метою надання учителю ефективних інструментів, технологій, методів для реалізації компетентнісного підходу;
- психологізація змісту навчання, що передбачає формування проактивної позиції педагога, розвиток його емоційної компетентності;
- залучення ресурсу авторських лабораторій учителів-новаторів;
- налагодження партнерських стосунків із зарубіжними установами системи післядипломної педагогічної освіти, громадськими організаціями.

В умовах формування *нового адміністративно-територіального устрою та децентралізації управління освітою* виникають певні перестороги щодо науково-методичного супроводу становлення педагога нової формації в регіонах області. Сучасний педагог потребує дієвого партнерства, якісного модераторства, ефективного управління та супроводу процесу саморозвитку і самовдосконалення.

Нині мережа методичної служби області має методичні кабінети різного статусу: методичний кабінет, що є юридичною особою, методичні кабінети/центри, які або виступають як структурні підрозділи відділів (управлінь) освіти або входять до їх складу.

Закон України «Про освіту» передбачає спектр інноваційних механізмів, що визначатимуть форми і зміст методичного супроводу професіоналізації педагогів, — від добровільної зовнішньої сертифікації вчителів до гнучкої системи підвищення їхньої кваліфікації, закріплення академічної, організаційної, кадрової та фінансової автономії навчального закладу.

На сьогодні Інститутом ведеться постійний діалог з питань налагодження методичної роботи в освітньому просторі ОТГ у перехідний період як у форматі планових заходів, так і у форматі індивідуальних консультацій, координуванні планування роботи. Інститут залишається відкритою інституцією, яка забезпечуватиме співпрацю з усіма структурами методичної служби області щодо всіх важливих питань.

Співпраця Волинського ІППО з методичними службами:

- підвищення кваліфікації педагогів;
- інформування та конкретизація директив МОН України та обласного управління;
- проведення ЗНО, моніторингових досліджень, вивчення рівня окремих показників якості освіти на замовлення;
- проведення та методичний супровід масових регулярних заходів МОН України (всеукраїнські предметні олімпіади та конкурси школярів, Всеукраїнський конкурс «Учитель року» тощо);
- апробація програм, підручників за пропозицією МОН України;
- розроблення й експертиза авторських програм, методичних розробок, навчально-методичних посібників освітян навчальних закладів області;
- науковий супровід та наукове консультування інноваційної діяльності;
- координація та реалізація актуальних освітніх проектів всеукраїнського та міжнародного рівнів.

Закон України «Про освіту» закріплює академічну, організаційну, кадрову та фінансову автономію навчального закладу в умовах децентралізації. Це зумовлює нові виклики для керівника закладу освіти щодо

організації науково-методичного супроводу освітнього процесу, упровадження інновацій, удосконалення професійної майстерності вчителя.

Тому пріоритетом Інституту є питання розвитку професійної компетентності директора опорного навчального закладу, формування його як сучасного менеджера, лідера освіти. **Інститутом апробовано новий формат такої** підготовки керівників завдяки реалізації **регіонального освітнього проекту «Лідер освітніх інновацій»**. Навчання здійснюється за чотирма змістовими модулями: «Управління змінами», «Ефективний самоменеджмент», «Лідерство і управління мотивацією команди», «Управління проектом». Особливості реалізації програми проекту полягають у його кредитно-модульному форматі; аудиторні заняття відбуваються на базі ВІППО по два дні впродовж трьох місяців у формі тренінгу. Самостійна робота між сесіями ведеться на робочому місці керівника навчального закладу з використанням дистанційних технологій навчання на платформі дистанційного навчання Волинського ІППО.

Надалі своє завдання вбачаємо у безпосередній співпраці опорних навчальних закладів та Інституту завдяки спільній інноваційній діяльності, керівництву дослідно-експериментальною роботою, проведенню тематичних науково-методичних заходів із чітко визначеною цільовою аудиторією.

Статутна діяльність ВІППО дає змогу ініціювати, координувати інноваційний розвиток освіти за допомогою реалізації освітніх проектів міжнародного, всеукраїнського, регіонального рівнів та здійснення дослідно-експериментальної роботи. Зокрема, здійснюються координація та реалізація дев'яти освітніх проектів **всеевропейського** («Національна мережа шкіл сприяння здоров'ю», «Інтелект України», «Філологічний Олімп», «Програма 15», «Попередження насильства у школі» тощо) та шести освітніх проектів **міжнародного** рівнів («Викладання англійської мови як іноземної», проект Корпусу миру США TEFL, «Мости дружби в Україну», співпраця зі спільною «Брюкеншлаг» у м. Бад Зальцфлен, земля Нордрейн-Вестфален (Німеччина), PRO FLE, проект МОН України спільно з Посольством Франції в Україні та Французьким інститутом в Україні тощо).

В умовах розвитку інноваційного середовища в навчальних закладах Інститутом спільно з установами освіти області здійснюється **дослідно-експериментальна** робота всеукраїнського та регіонального рівнів. Так, в області працюють понад 15 експериментальних навчальних закладів всеукраїнського рівня та 31 навчальний заклад зі статусом експериментального закладу регіонального рівня, що дає змогу за допомогою працівників Інституту вдосконалювати діяльність закладів освіти.

Науково-методичний супровід інноваційних процесів експериментальних навчальних закладів передбачає: консультування щодо обґрунтування теми, мети, завдань дослідно-експериментальної роботи; розроблення та схвалення документів для надання статусу експериментального закладу освіти; підготовку експертних висновків щодо доцільності відкриття, припинення або завершення експериментальних педагогічних досліджень;

ЛІТЕРАТУРА

1. Калініна Л. Управління Новою українською школою: порівняльна характеристика концептуальних змін / Л. Калініна // Директор школи. — 2017. — Січень. — С. 12–21.
2. Нова українська школа [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://mon.gov.ua/2016/12/05/konczepczia.pdf>. — Дата звернення: 25.12.2017. — Назва з екрана.
3. Олійник В. Відкрита післядипломна педагогічна освіта: стан та перспективи

забезпечення інструментарієм для здійснення моніторингу результатів інноваційної діяльності; формування готовності педагогічного колективу до здійснення інноваційної діяльності; апробацію моделей інноваційного освітнього середовища експериментальних навчальних закладів; аналіз результатів досліджень; поширення інноваційного досвіду серед освітан.

Результати дослідно-експериментальної роботи:

- Формування інноваційного освітнього простору.
- Моделювання освітнього середовища сучасного навчального закладу.
- Визначення умов реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі навчального закладу.
- Упровадження та перевірка ефективності:
  - освітніх інновацій;
  - інноваційних технологій формування ключових і предметних компетентностей учнів;
  - здоров'язбережувальних технологій в освітній процес;
  - інформаційних технологій в управлінську, навчальну та виховну діяльність.
- Визначення критеріїв ефективного функціонування інноваційних моделей освітніх середовищ.
- Розроблення авторських програм, спецкурсів, курсів на вибір, методичних рекомендацій.
- Створення сприятливого психологічного клімату в педагогічних колективах.

Результативність діяльності виявляється і в динаміці професійних досягнень педагогів у конкурсі «Вчитель року». Згідно з даними, презентованими ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», у рейтингу конкурсу за 1996–2017 роки за сумарною кількістю переможців та лауреатів Волинська область посідає перше місце (8 переможців та 13 лауреатів, усього – 21). Тому важливо зберегти досвід інноваційної діяльності, забезпечити умови для науково-дослідницької діяльності Інституту та підтримувати його подальший розвиток.

В умовах сьогодення колектив Волинського ІППО готовий ефективно вирішувати актуальні питання інноваційного розвитку освіти, забезпечувати якісні послуги щодо безперервної освіти педагогів за умови вирішення низки стратегічних питань.

Підсумовуючи, зазначимо, що показником результативності діяльності системи післядипломної освіти є підготовка педагогів, які є компетентними, умотивованими до саморозвитку, ІКТ-грамотними, здатними до професійної рефлексії, відкритими до змін та впровадження інновацій. Розуміючи важливість реалізації Закону України «Про освіту», враховуючи інтеграцію в європейський та світовий освітній простір, варто переосмислити важливість освіти дорослих, визначити місію та завдання навчальних закладів, стратегії співпраці щодо формування дорослої людини, яка може і навчатися впродовж життя.

- розвитку / В. Олійник // Післядипломна освіта в Україні. — 2017. — № 1. — С. 3–11.
4. Олешко П. С. Післядипломна педагогічна освіта області в умовах «Нової української школи» / П. С. Олешко // Педагогічний пошук. — 2017. — № 3. — С. 3–6.
  5. Сорочан Т. Післядипломна педагогічна освіта: можливі відповіді на виклики модернізації / Т. Сорочан // Післядипломна освіта в Україні. — 2015. — № 2. — С. 9–12.